

شناسایی و ارزیابی چالش‌های حمل و نقل پایدار جاده‌ای سازگار با زیست بوم در ایران

مجتبی ولی بیگی، دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری؛ دانشگاه تبریز دانشکده علوم انسانی و اجتماعی گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری¹

مهدی عبداللهی، کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری²

علی اکبر تقی پور، دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری؛ دانشگاه تبریز دانشکده علوم انسانی و اجتماعی گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری³

valibeigi@tabrizu.ac.ir, 09195288768

Mehdi.abdullahi@hotmail.com, 09144087240

ali.a.taghipour@gmail.com, 09123736181

چکیده

در ایران، حمل و نقل جاده‌ای، بیشترین سهم را در جابه‌جایی بار و مسافر برعهده دارد. در این میان اینکه چه استراتژی‌ها، اقدامات و تدابیر اجرایی لازم در جهت رسیدن به حمل و نقل پایدار جاده‌ای سازگار با زیست بوم بایستی اتخاذ گردد سؤال اساسی می‌باشد. این مقاله با استفاده از روش توصیفی - پیمایشی در قالب دیدگاه برنامه ریزی استراتژیک و فرایند روش دلفی و با بهره‌گیری از تحلیل (SWOT) و تحلیل چند هدفی (AHP) به شناسایی مولفه‌های تأثیرگذار در این روند می‌پردازد. در این بین با تحلیل عوامل داخلی و خارجی، نظرات کارشناسان و بر مبنای تعاریفی که از اهداف کلان بخش صورت گرفت. در نهایت دو محور کلی درون بخشی (سطوح عالی امنیت انرژی، حفاظت و بهره‌وری در بخش حمل و نقل) و برون بخشی (خدمات و زیرساخت حمل و نقل سازگار با محیط زیست) و همچنین مهمترین استراتژی‌های مؤثر در هرکدام از این بخش‌ها شناسایی شدند سپس با شناسایی اقدامات اجرایی در هر راهبرد؛ الویت‌بندی اقدامات در هرکدام از استراتژی‌ها مشخص شد. بر پایه این داده‌ها، اقدامات لازم در راستای حمل و نقل سازگار با زیست بوم تلفیق و ارزشگذاری گردید. نتایج بدست آمده حاکی از ضریب اهمیت هر شاخص و ضریب اهمیت کل عوامل در هر یک از عناصر ذکر شده می‌باشد که با یکدیگر مقایسه شده و شباهتها و تفاوتها استخراج گردید. درنهایت با تلفیق مجموع این عناصر و با تفکیک شاخصهای کلان و خرد در سطوح درون و برون بخشی، استراتژی پیاده‌سازی حمل و نقل پایدار به لحاظ سازگاری با زیست بوم تعیین گردید.

کلید واژگان: حمل و نقل جاده‌ای، توسعه پایدار، زیست بوم، شناسایی و ارزیابی.